

Inbreng NVDE Rondetafelgesprek Governance

Nu het proces rondom het Klimaatakkoord zijn afronding nadert, is het tijd om na te denken hoe de ambities en afspraken geborgd gaan worden. De NVDE ziet zeven punten om op te sturen.

1. Het Planbureau voor de Leefomgeving fungeert als onafhankelijke rekenmeester. Door de modellen van PBL zoveel mogelijk open source, transparant en narekenbaar te maken, wordt het vertrouwen in de rekenmeester vergroot.
Het PBL dient voldoende tijd en menskracht te hebben om deze rol in te vullen. Het streven is dat het PBL kan komen tot versmalling van de bandbreedtes. Dat vraagt ook om concretere afspraken.
Wij stellen voor dat een vaste (wetenschappelijke) adviescommissie van inhoudelijk deskundigen dient als klankbord voor PBL en als onafhankelijk adviseur voor de politiek bij het bepalen van het extra beleid.
2. Het te behalen doel dient in het midden van de bandbreedte te liggen. Is dit niet het geval en ligt het doel aan de bovenkant van de bandbreedte, dan is de kans zeer groot dat de deelnemende partijen zich onterecht rijk rekenen. Bij tegenvallers – die altijd voorkomen – is het doel dan buiten bereik. Door te sturen op het midden van de bandbreedte, wordt de kans dat de doelen behaald worden vergroot. Dat geldt zeker als de bandbreedtes groot zijn. Dan zijn de onzekerheden immers ook groter.
Als extra vangnet moet geanticipeerd worden op de vraag wat er gebeurt als de doelen alsnog buiten bereik komen. Dat kan door een pakket extra maatregelen klaar te hebben staan. Dan kan er vlot doorgegaan worden met het waarmaken van de groene ambities.
3. In de borging maken we onderscheid tussen de uitvoering van de gemaakte afspraken en het benodigde extra beleid wanneer de doelen niet in zicht zijn. Op de uitvoering van de gemaakte afspraken kunnen de verantwoordelijke partijen worden aangesproken. Wie verantwoordelijk is, dient te zijn vastgelegd in de uitvoeringsagenda. Het extra beleid in gang zetten als de doelen niet in zicht zijn, is een overheidstaak. Daarbij is het belangrijk om bij de beleidsvorming belanghebbenden te consulteren. Anders valt de gedachte van het Klimaatakkoord om het maatschappelijk middenveld te betrekken weg.
4. In de uitvoeringsagenda staan veel taken die belegd zijn bij een andere partij dan de Rijksoverheid. De verantwoordelijkheid daarvoor is breder dan enkel het Rijk. Om iedereen medeverantwoordelijk te maken, moeten de klimaattafels in een nader te kiezen vorm worden voortgezet, bijvoorbeeld door elk kwartaal een bijeenkomst te houden. Dat betekent ook dat het eenzijdig aanpassen van afspraken en tijdslijnen, die gevolgen kunnen hebben voor de afspraken van andere partijen, niet aan de orde is. Dan kunnen partijen elkaar scherp houden en het houdt de bestaande contacten warm. Dat is waardevol in de komende jaren.
5. Daarbij dienen ook cross-sectorale aspecten in het oog gehouden te worden. Die kunnen kansen opleveren, maar ook elkaar raken. Om dit goed te beleggen en om met elkaar in gesprek te blijven, dient er een overkoepelend platform in te worden gesteld, die het geheel overziet.
6. Ten minste een deel van de afspraken van het Klimaatakkoord zullen geborgd worden door middel van de Regionale Energiestrategieën en het bijbehorende nationale programma. Alle overheden hebben hierin de verantwoordelijkheid om de kwaliteit en uitvoering van de RES-en te borgen. Onderdeel van de kwaliteit van de RES-en is dat deze maximaal concreet en compleet zijn. Dat betekent dat alle sectoren van het Klimaatakkoord betrokken moeten worden en dat locaties voor opwek én verbruik zo concreet mogelijk gemaakt worden. Dit faciliteert een gedegen ruimtelijke en infrastructurele inpassing en is bevorderend voor het

participatieproces. Voor de gebouwde omgeving bevordert dit dat mensen tijdig geïnformeerd kunnen worden over wanneer zij van het gas afgaan.

Zoals gezegd zijn alle overheden verantwoordelijk. De regio's zelf zijn immers geen apart bestuursorgaan. Voor het Rijk en de Tweede Kamer betekent dit dat het van belang is om scherp te zijn of de concept-RES-en optellen tot 35 terawattuur en of ze compleet en tijdig zijn.

7. De belangrijkste borgingscommissie is de Tweede Kamer zelf. Wij zien hier een koppeling met de tijdslijnen en monitoringsprocessen die zijn gedefinieerd in de Klimaatwet, zodat er heldere momenten ontstaan om bij te sturen.

Hoewel de politiek het primaat heeft, is het van groot belang om af te stemmen met de deelnemers aan het Klimaatakkoord. Zeker in een zich snel ontwikkelende markt als de energiemarkt, kan er dan vanuit de praktijk inbreng worden geleverd. Bovendien vergroot dat het draagvlak voor de te nemen maatregelen onder het maatschappelijk middenveld. Dat kan via bovengenoemde structuur.

Tot slot: het waarmaken van oude afspraken is de beste basis voor vertrouwen in nieuwe afspraken. Van het Energieakkoord hebben we geleerd hoe belangrijk het is om je niet rijk te rekenen. Maar ook om elkaar aan te kunnen spreken, en dat de politieke wil om in actie te komen aanwezig is. Daarmee kunnen tijdig fall-back opties in gang worden gezet. We kunnen de lessen uit het Energieakkoord meenemen om het Klimaatakkoord zodanig neer te zetten dat we in 2030 een grote stap hebben gezet naar een schonere energievoorziening, met vertrouwen in elkaar.